

W dniach 5-6 grudnia 2019 r. odbyły się VII Toruńskie Konfrontacje Archiwalne, organizowane co dwa lata, na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Tegorocznym tematem konfrontacji było zagadnienie (pytanie) „Komu i do czego potrzebne są archiwa?”. Konfrontacje cieszyły się dużą popularnością, uczestniczyło w nich ok. 100 osób. W trakcie obrad wygłoszono 22 referaty i odbyła się sesja posterowa, zorganizowana po raz pierwszy na konfrontacjach. Udział w niej wzięło siedem osób. W czasie sesji każdy z autorów, krótko omówił przygotowany przez siebie poster (plakat) zawierający główne założenia swojej pracy, a następnie uczestnicy konferencji podchodzili do autorów, o których prezentacjach chcieli się dowiedzieć więcej i dyskutowali z nimi indywidualnie lub w większym gronie zainteresowanych osób. Sesja cieszyła się dużą popularnością, postanowiono więc, że będzie organizowana na następnych spotkaniach.

Autorami większości wystąpień na konfrontacjach byli pracownicy wyższych uczelni kształcący kandydatów na archiwistów, część z nich łączyła prace na uczelni z pracą w archiwum. Mimo że wśród uczestników konferencji było wielu pracowników archiwów, przygotowanych przez nich wystąpień było niewiele. Sądzę, że ze szkodą dla konferencji, bo w czasie dyskusji często zabierali głos i mieli wiele do powiedzenia. Wyłaniający się z ich wypowiedzi obraz archiwów, archiwaliów i archiwistów był często inny niż ten widziany oczyma pracowników naukowych, użytkowników archiwów. Przedstawiali inne aspekty funkcjonowania placówek archiwalnych, niewidoczne często z zewnątrz. Stąd też wyłoniła się jedna z propozycji na przyszłe konfrontacje, aby poruszyć temat roboczo sformułowany „Komu zależy na archiwach, kto myśli o archiwach?”.

Konfrontacje rozpoczął kierownik naukowy konferencji prof. Waldemar Chorażyczewski (UMK). Jego wystąpienie zawierało wiele kontrowersyjnych pytań i ocen, m. in. archiwów i archiwistów, bezkrytycznego wydawanie źródeł archiwalnych, publikowania prac historycznych przez osoby bez odpowiedniego przygotowania naukowego. Następnie wysłuchano referatu, przekazanego w transmisji online przez dr. Aleksandra Bialiauskiego z Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego z Mińska. Później prof. Dariusz Magier (UPH, AP w Siedlcach) przedstawił, na przestrzeni lat, proces przemiany archiwistów - naukowców w archiwistów - urzędników państwowych. Z kolei dr Tomasz Czarnota (UMCS) w referacie wyraził oburzenie na politykę archiwów wyodrębnionych i państwowych, utrudniających dostęp do akt zawierających tzw. „ciemne strony życia” (sprawy obyczajowe). Prof. Rafał Galuba (UAM) podzielił się gorzkimi refleksjami, odnoszącymi się do panujących tendencji odchodzenia od pracy ze źródłami, uważanymi za stratę czasu, i pisaniem prac w oparciu jedynie o publikacje. Wskazywał rozbieżność przepisów dotyczących udostępniania akt w archiwach, nieraz niezgodnych z obowiązującym prawem. Przyznał jednak, że obecnie w archiwach ewidencja i dostęp do archiwaliów (dzięki digitalizacji) jest lepszy niż przed kilkunastoma latami.

W czasie dalszych obrad wygłoszono szereg interesujących referatów które można podzielić na kilka grup tematycznych, które zostaną omówione kolejno.

Dr Adam Korczyński i dr Ewa Skotniczna (PAU) przedstawili realizację projektu digitalizacji Fototeki Lackorońskich, mającej duże znaczenie dla historyków sztuki i archeologów. Rezultaty można oglądać na stronie www.pauart.pl. Projekt dofinansowany był ze środków MKiDN. Z kolei prof. Magdalena Biniaś-Szkopek (UAM) i Aleksandra Losik-Sidorska (PAN Biblioteka Kórnicka) omówiły projekt konserwacji i digitalizacji najcenniejszych zbiorów [Biblioteki Kórnickiej](#)

zrealizowany z funduszy europejskich. Kopie cyfrowe zdigitalizowanych zbiorów umieszczone zostały na platformie cyfrowej Biblioteki Kórnickiej (www.platforma.bk.pan.pl). Dr Dorota Drzewiecka i dr Magdalena Niedźwiecka (UP KEN) omówiły porządkowanie materiałów Katedry Antropologii UJ, wśród których znajdują się cenne i unikalne spuścizny badaczy, np. dotyczące wymarłej kultury Ajnów. Dr Magdalena Heruday Kielczewska (UAM) przedstawiła porządkowanie oraz zawartość archiwum o. Tomasza Alexiewicza OP (1948-2016). Materiały są obecnie przechowywane przez Wspólnotę Jeruzolima w Poznaniu, do której należał o. Alexiewicz. Porządkowanie przeprowadzono dzięki dotacji Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w ramach II edycji projektu wspierającego działania archiwów społecznych.

Dr Bartosz Drzewiecki (UP KEN) omówił funkcje, role i znaczenie dla mieszkańców Archiwum wolnego miasta Krakowa (1816-1846). Dr Michał Antonowicz, antropolog (UMK) przedstawił swoje badania dotyczące diaspory polskiej w Omsku na Syberii Zachodniej oraz omówił szczytkowy stan zachowania archiwaliów organizacji polonijnych działających tam na przełomie XIX i XX w. Rafał Openkowaki (UMK) mówił o mało znanych archiwach i izbach pamięci Związku Harcerstwa Polskiego. Prof. Halina Dudała (UP KEN) na podstawie własnych doświadczeń, jako archiwisty kościelnego, przedstawiła zły stan zachowania wielu archiwów parafialnych oraz brak świadomości o ich wartości wśród duchownych odpowiedzialnych za nie. Dr Piotr Szkutnik (UŁ), na podstawie kwerend prowadzonych w kancelariach parafialnych, omówił przydatność ksiąg metrykalnych do badań naukowych. Janusz Oszytko (IPN Oddział w Opolu) przedstawił proces brakowania akt organów bezpieczeństwa na Opolszczyźnie w latach 1989-1990. Piotr Falkowski (AP w Bydgoszczy, UMK) mówił o aktach osobowych uznanych za dokumentację masową, podlegającą brakowaniu oraz wynikających stąd problemach tak dla osób prywatnych, jak i badań nad mikro historią i genealogią. Bartłomiej Konopa (AP w Bydgoszczy, UMK) mówił o archiwizacji sieci Internet i wynikających stąd wyzwaniach i problemach.

Urszula Kacperczyk (AGAD), na przykładzie akt sejmu 1788 r., przedstawiła archiwum jako miejsce przechowywania akt niewygodnych dla rządzących. Dr Anna Nowakowska-Wierzchoś (IH PAN) mówiła o Muzeum Zasłużonych Polek w Lwowie (1929-1939), powołanym w celu gromadzenia materiałów i pamiątek po wybitnych kobietach, aby nieuległy zapomnieniu. Dr Paweł Weszpiński (Muzeum Warszawy) omówił mapę jako źródło informacji i dzieło sztuki w archiwach i muzeach. Dr Magdalena Wiśniewska-Drewniak (UMK) przedstawiła referat oparty na wywiadach przeprowadzonych w kilku archiwach społecznych (Miastograf. Cyfrowe Archiwum Łodzian; Fundacja Generał Elżbiety Zawadzkiej w Toruniu; Opowiadacze historii Dolnego Miasta w Gdańsku), których celem jest zachowania pamięci o ludziach, wydarzeniach, historii regionu, okolicy, miasta.

Agnieszka Konstankiewicz (AP w Lublinie) omówiła dobrze rozwijającą się współpracę tego archiwum z osobami prywatnymi, gromadzącymi archiwalia rodzinne i pamiątki, o organizowanych dla nich spotkaniach i warsztatach konserwatorskich i digitalizacyjnych, przyjmowaniu archiwaliów do archiwum w ramach projektu „Archiwa Rodzinne. Niepodległej”. Teksty wystąpień będą opublikowane w kolejnym tomie z serii Toruńskie Konfrontacje Archiwalne. Teksty należy przesłać organizatorom konferencji do 31 stycznia 2020 r.

Urszula Kacperczyk

POLSKA: Toruń, VII Toruńskie Konfrontacje Archiwalne

Wpisany przez Urszula Kacperczyk

niedziela, 22 grudnia 2019 19:39 - Poprawiony niedziela, 22 grudnia 2019 19:44

(AGAD)